

تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر رضا جامعی^۱

عضو هیأت علمی دانشگاه کردستان و حسابدار رسمی

صدیق جعفری^۲

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه کردستان

(تاریخ دریافت: ۱۳ خرداد ۱۳۹۸؛ تاریخ پذیرش: ۶ آبان ۱۳۹۸)

هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۵۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. جهت آزمون فرضیات پژوهش از روش رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی؛ استقلال کمیته حسابرسی، تخصص و دانش کمیته حسابرسی، جلسات کمیته حسابرسی، اندازه کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. علاوه بر این نتایج نشان می‌دهد که همچنین بین ویژگی‌های مدیریت ارشد؛ حمایت مدیریت از واحد حسابرسی داخلی و کاهش نفوذ مدیریت در انتصاب رئیس واحد حسابرسی داخلی با اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های کمیته حسابرسی، اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران.

^۱ r.jamei@uok.ac.ir

^۲ sjafari2046@gmail.com

مقدمه

طی سه دهه اخیر، حسابرسی داخلی در دنیا با تحولات بزرگی همراه شده اما در کشور ما به دلیل اقتصاد دولتی و نبود شرکت‌های بزرگ و چند ملیتی و همراهی نکردن با اقتصاد جهانی، از این تحولات پیروی نشده و هنوز هم در بسیاری از شرکت‌ها، حسابرسی داخلی در حد سندرسی است [۱۷]. بنابراین بنگاه‌های اقتصادی دریافته‌اند که برای برقراری کامل رویه‌ها و رعایت خط‌مشی‌ها و دستورالعمل‌ها، وجود بخش حسابرسی داخلی به دلیل مداومت همکاری آن با شرکت و پافشاری و پیگیری در رفع نقایص، ضروری است. به دلیل همین ضرورت است که در آیین‌نامه حاکمیت شرکتی نیز تأکیدی جدی بر حسابرسی داخلی شده است [۸]. آیین‌نامه حاکمیت شرکتی در ایران نیز تأکید ویژه‌ای بر استقرار نظام حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی دارد که در آن رابطه بین مدیران و حساب‌رسان از طریق کمیته حسابرسی شکل می‌گیرد. در این فرآیند حساب‌رسان داخلی اطلاعاتی درباره شناخت و ارزیابی ریسک‌ها و فرصت‌ها برای کسب منافع سازمان فراهم می‌کنند [۱۷]. حسابرسی داخلی خط و مشی و سیاست مدیریت را در تمام جنبه‌های سازمان اعم از مالی و غیرمالی بررسی و حسابرسی می‌کند [۷]. در نتیجه نقش و مسئولیت حساب‌رسان داخلی از فعالیت‌های مالی فراتر رفته است، و شامل بررسی کارایی قسمت‌های مختلف سازمان و به‌نوعی به‌کارگیری حسابرسی عملیاتی و حسابرسی رعایت شده است، به‌طوری‌که حسابرسی داخلی به‌عنوان یک سیستم کنترل داخلی در پیشگیری از تقلب و اشتباه یا کشف آن‌ها مؤثر است. علاوه بر این حسابرسی داخلی و حسابرسی مستقل دارای نقش‌های متفاوت، لکن مکمل یکدیگرند [۸].

برای اطمینان از اثربخشی حسابرسی داخلی، شرکت‌ها باید چارچوبی برای بررسی نتایج کار حسابرسی داخلی توسط مدیران غیر اجرایی فراهم آورند. در این حالت وجود یک کمیته مستقل در شرکت همانند کمیته حسابرسی که از مدیران غیرموظف تشکیل شده باشد، ضروری است. کمیته حسابرسی به‌عنوان ابزار نظارتی نقش مهمی را در شرکت بر عهده دارد. کمیته حسابرسی به‌عنوان یکی از کمیته‌های فرعی از هیئت‌مدیره و جزئی ضروری از ساختار اثربخش کنترل داخلی شرکت به‌حساب آمده و همچنین وظیفه بااهمیتی از طرف سهامداران جهت نظارت بر فرایند گزارشگری مالی و حسابرسی داخلی و همچنین حسابرسی مستقل دارد [۴]. کمیته حسابرسی برای این‌که بتواند اثربخش عمل کند باید مستقل از واحد اقتصادی باشد. مدیری مستقل است که بیرون از مجموعه شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی و وابسته و سهامداران کنترلی شرکت انتخاب شوند. همچنین اندازه اعضای کمیته حسابرسی، دانش و تخصص اعضای کمیته حسابرسی در زمینه حسابداری و مالی و جلسات بین کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی می‌تواند هم بر اثربخشی کمیته حسابرسی و هم بر اجرای حسابرسی داخلی مؤثر واقع شود [۲۴]. با توجه به مطالب ذکر شده، هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است؛ و سعی خواهد شد به این سؤال پاسخ داده شود که آیا ویژگی‌های کمیته حسابرسی، یعنی استقلال، تخصص و دانش، اندازه و جلسات کمیته حسابرسی می‌تواند بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی مؤثر واقع شود یا خیر.

مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

ویژگی‌های کمیته حسابرسی

استقلال؛ عملکرد کمیته حسابرسی زمانی از کیفیت بالایی برخوردار است که اعضای کمیته حسابرسی، مستقل باشند و این امر منجر به ارتقای اعتبار گزارشگری مالی خواهد گردید. بر اساس نظر پرسونز^۱ (۲۰۰۵)، عضوی از کمیته حسابرسی مستقل نامیده می‌شود که هیچ رابطه‌ی شخصی یا مالی با شرکت و یا مدیران اجرایی شرکت نداشته باشد. همچنین به نظر وی احتمال بروز تقلب، زمانی کاهش می‌یابد که کمیته حسابرسی از استقلال برخوردار باشد [۲۶].

تخصص و دانش؛ تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی به آن‌ها کمک می‌کند که به‌طور مؤثرتر بر فرآیند گزارشگری مالی نظارت کنند. کمیته‌های حسابرسی با حداقل یک کارشناس مالی می‌توانند تخلفات را به‌طور مؤثرتر، نسبت به کمیته‌های حسابرسی که فاقد تخصص مالی هستند، کنترل کنند. سولیوان^۲ و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی نشان دادند، شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی آن‌ها دارای تخصص حسابداری و مالی هستند در افزایش کیفیت حسابرسی و گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد. اندازه کمیته حسابرسی نیز می‌تواند تأثیر سازنده‌ای بر کمیته حسابرسی داشته باشد [۲۷].

جلسات؛ کمیته‌های حسابرسی بزرگ شامل اعضای با تخصص‌های متنوع به‌صورت مؤثرتری بر شیوه‌های گزارشگری مالی نظارت دارند. بین اندازه کمیته حسابرسی و وظیفه نظارتی کمیته حسابرسی رابطه مستقیمی وجود دارد و هر چه اندازه کمیته حسابرسی بزرگ‌تر باشد، عملکرد شرکت بهتر خواهد بود زیرا وظیفه نظارتی کمیته حسابرسی بهتر انجام خواهد شد. از این‌رو انتظار می‌رود که اندازه بزرگ کمیته حسابرسی از طریق اثربخشی بیشتر نظارت شرکت، موجب عملکرد و افشای بهتر در شرکت گردد [۲۴].

اندازه؛ مطابق ماده ۱۴، منشور کمیته حسابرسی منتشر شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار، تعداد جلسات کمیته حسابرسی نباید کمتر از ۶ بار در سال باشد و باید با دوره گزارشگری مالی شرکت هماهنگ باشد. ابوت^۳ و همکاران (۲۰۰۳)، در پژوهشی نشان دادند که کمیته حسابرسی با تعداد جلسات حداقل چهار جلسه در سال، احتمال ارائه مجدد صورت‌های مالی نادرست را کاهش می‌دهد [۱۹].

پیشینه پژوهش

سولیوان و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی تأثیر تخصص کمیته حسابرسی بر کیفیت حسابرسی؛ شواهدی از هزینه‌های حسابرسی انگلستان پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد، شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی آن‌ها دارای تخصص حسابداری و مالی هستند در افزایش کیفیت حسابرسی و گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد [۲۷].

¹ Persons

² Sullivan

³ Abbott

نولاند^۱ و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی منافع اطلاعاتی حضور مدیرعامل در جلسات کمیته حسابرسی پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد، حضور مدیرعامل در جلسات کمیته حسابرسی به طور مثبت و معناداری با افزایش اشتراک اطلاعات بین مدیریت شرکت و کمیته‌های حسابرسی سازگار و در ارتباط است [۲۵].

آلزین^۲ و ساوان^۳ (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد، بین استقلال کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد، بین تخصص و دانش کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. علاوه بر این نتایج حاکی از آن بود که بین جلسات و اندازه کمیته حسابرسی با اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود ندارد [۲۲].

ال طاهر^۴ و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی به بررسی تعامل بین کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی: شواهدی از تونس پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، تخصص و فرکانس جلسات کمیته حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری در تعامل بین کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی دارد، درحالی‌که اندازه کمیته حسابرسی این تعامل را تحت تأثیر منفی قرار می‌دهد. باین حال، استقلال کمیته حسابرسی، هیچ تأثیری بر رابطه بین کمیته حسابرسی با حسابرسی داخلی ندارد [۲۱].

کالاهان^۵ و سویلیو^۶ (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان کمیته حسابرسی و اثربخشی حسابرسی داخلی را در رابطه با نفوذ خود بر اجرای مدیریت ریسک سازمانی درون سازمان‌ها بررسی کردند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که تعداد جلسات کمیته حسابرسی و درصد کارشناسان مالی در میان اعضای کمیته حسابرسی و گزارش استقلال و مراحل بررسی تضمین کیفیت (توابع حسابرسی داخلی) با احتمال این که شرکت مراحل مدیریت ریسک سازمانی را اجرا کند در ارتباط است [۲۳].

تحریری و پیری سقرلو (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان درک حسابرسان از مفهوم تردید حرفه‌ای در کار حسابرسی به بررسی درک حسابرسان از مفهوم زیربنایی تردید حرفه‌ای در کار حسابرسی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان دهنده، تأثیر معنادار درک حسابرسان از مفهوم تردید حرفه‌ای، می‌باشد [۳].

بذرافشان (۱۳۹۵)، در پژوهشی به بررسی تأثیر کیفیت کمیته حسابرسی بر تحقق اهداف کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی پرداخت. نتایج حاصل از بررسی شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی، نشان می‌دهد که کیفیت کمیته حسابرسی موجب کاهش نابرابری اطلاعات می‌شود. [۱].

¹ Nowland

² Alzeban

³ Sawan

⁴ Al Taher

⁵ Callahan

⁶ Soileau

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری مورد مطالعه این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند. داده‌های مورد نیاز این پژوهش از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شده است. دوره زمانی این پژوهش سال مالی ۱۳۹۵ است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی است [۹]. این پژوهش از نظر روش پژوهش، توصیفی - پیمایشی است [۱۰].

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها

در این پژوهش ابتدا با استفاده از نرم‌افزار اکسل پاسخ‌های پرسش‌شوندگان که به صورت متغیرهای کیفی است به صورت کمی استخراج شده و طبقه‌بندی می‌گردد؛ و برای ارائه نتایج تحلیل آماری و آزمون رگرسیون خطی چندگانه فرضیات پژوهش از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده شده است.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی: بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی اول: بین استقلال کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم: بین تخصص و دانش اعضای کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم: بین تعداد جلسات کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی چهارم: بین اندازه کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود دارد.

¹ Linear Regression

مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی پژوهش

مدل رگرسیون خطی چندگانه مربوط به آزمون فرضیه های پژوهش

در این پژوهش برای آزمون فرضیه اصلی و فرضیه های فرعی اول تا چهارم از مدل های زیر استفاده می شود:

$$RECOMMEND = \beta_0 + \beta_1 INDEPENDENCE + \beta_2 EXPERTISE + \beta_3 MEETING + \beta_4 SIZE + \beta_5 SUPPORT + \beta_6 APPOINT + \varepsilon_i$$

$$1) RECOMMEND = \beta_0 + \beta_1 INDEPENDENCE + \beta_2 SUPPORT + \beta_3 APPOINT + \varepsilon_i$$

$$2) RECOMMEND = \beta_0 + \beta_1 EXPERTISE + \beta_2 SUPPORT + \beta_3 APPOINT + \varepsilon_i$$

$$3) RECOMMEND = \beta_0 + \beta_1 MEETING + \beta_2 SUPPORT + \beta_3 APPOINT + \varepsilon_i$$

$$4) RECOMMEND = \beta_0 + \beta_1 SIZE + \beta_2 SUPPORT + \beta_3 APPOINT + \varepsilon_i$$

متغیرهای پژوهش

در جدول شماره ۱) خلاصه ای از متغیرهای پژوهش که در آزمون فرضیات استفاده می شود، ارائه شده است.

جدول (۱) خلاصه متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش؛ نوع متغیر (کیفی) مقیاس سنجش متغیر در پژوهش (رتبه‌ای یا ترتیبی)		
نام متغیر	نماد	شاخص متغیرها
متغیر وابسته		میزان اجرا و تأثیر توصیه‌های حسابرسی داخلی بر کیفیت و اثربخشی حسابرسی داخلی، کاهش هزینه حسابرسی مستقل، رعایت مقررات و ضوابط حرفه‌ای، ارتقای سیستم کنترل داخلی، پیشگیری از اشتباه و تقلب و کشف آن و بهبود عملیات حسابرسی سازمان.
اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی	RECOMMEND	
متغیرهای مستقل		میزان تأثیر مستقل بودن اعضای کمیته حسابرسی در انجام وظایف خود و تأثیر آن در نظارت بر فعالیت‌های مدیریت و جلوگیری از رفتارهای فرصت‌طلبانه و سوگیرانه از سوی مدیریت، کیفیت گزارشگری مالی.
استقلال کمیته حسابرسی	INDEPENDENCE	
تخصص و دانش کمیته حسابرسی	EXPERTISE	میزان تخصص و دانش اعضای کمیته حسابرسی در زمینه حسابداری و حسابرسی و تأثیر آن را در درک بهتر قضاوت‌های حسابرسان، نظارت مؤثرتر بر رویه‌های حسابداری و گزارشگری مالی، مسائل مرتبط با ارزش بازار و افزایش ارزش افزوده شرکت.
جلسات کمیته حسابرسی	MEETING	میزان برگزاری جلسات لازم بین اعضای کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی و تأثیر آن در نظارت بر اثربخشی مدیریت و فرایند گزارشگری مالی، افزایش افشا و کاهش ارائه مجدد صورت‌های مالی، بهبود کنترل‌های داخلی و مدیریت سرمایه و کاهش هزینه نمایندگی.
اندازه کمیته حسابرسی	SIZE	میزان اعضای کمیته حسابرسی از نظر اندازه و تعداد لازم در اجرای وظایف خود و تأثیر آن در افزایش کنترل‌ها و بهتر شدن گزارشگری مالی و ارائه گزارش‌های پرمحتوا، بهبود عملکرد شرکت.
متغیرهای کنترلی		میزان تأثیرگذاری ویژگی‌های کمیته حسابرسی در جذب حمایت مدیریت ارشد، ارائه پاسخ به گزارش‌های حسابرسی در ارتباط با انتقاد موجه از کنترل‌های مدیریتی، شرکت دادن رئیس حسابرسی داخلی در جلسات ارتباطی و تبادل نظر با تیم مدیریتی ارشد، آگاه نگه‌داشتن رئیس واحد حسابرسی داخلی از برنامه کسب‌وکار و طرح‌های استراتژیک.
حمایت مدیریت	SUPPORT	
انتصاب	APPOINT	میزان اطمینان از بی‌طرفی و کاهش نفوذ مدیریت ارشد در انتصاب و عزل رئیس واحد حسابرسی داخلی و تأثیر آن در

متغیرهای پژوهش؛ نوع متغیر (کیفی) مقیاس سنجش متغیر در پژوهش (رتبه‌ای یا ترتیبی)		
نام متغیر	نماد	شاخص متغیرها
		اعتماد به نفس حسابرسان داخلی در انجام وظایف خود و ارائه گزارش حسابرسان داخلی در مورد رفتار و عملکرد ضعیف مدیریت از ترس انتقام‌جویی مدیریت ارشد.

آمار توصیفی

نتایج آمار توصیفی متغیرها نشان می‌دهد که حدود ۱۹/۵ درصد توصیه‌های حسابرسی داخلی، توسط کمیته حسابرسی و مدیران ارشد در شرکت‌های نمونه پژوهش اجرا می‌شود. همچنین حدود ۱۲/۹۳ درصد کمیته حسابرسی را مدیران مستقلی که غیرموظف و غیراجرایی می‌باشند تشکیل داده است. از سوی دیگر نتایج تخصص و دانش کمیته حسابرسی حاکی از آن است که کمیته حسابرسی شرکت‌های نمونه حداقل دارای ۵ متخصص در زمینه حسابداری و حسابرسی با میانگین ۱۲/۸۰ می‌باشد. علاوه بر این نتایج نشان می‌دهد که کمیته حسابرسی به‌طور متوسط ۲۰/۵۲ بار در سال جلسات داشته است، که کمترین ۸ و بیشترین ۲۸ جلسه بوده است. اندازه اعضای کمیته حسابرسی در شرکت‌های نمونه به‌طور متوسط ۲/۷۹ است که نزدیک به تعداد تعیین‌شده آن یعنی سه عضو می‌باشد. با توجه به نتایج، مدیران ارشد، حدود ۱۱/۵ درصد از حسابرسی داخلی حمایت و پشتیبانی و توصیه‌های حسابرسی داخلی را اجرا می‌کنند. نتایج متغیر انتصاب حاکی از آن است که حدود ۱۰ درصد مدیران در انتصاب و عزل حسابرسان داخلی مشارکت دارند.

جدول ۲) آمار توصیفی

متغیرها	نماد	میانگین	میانه	انحراف معیار	کمیته	بیشینه
اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی	Recommend	۱۹/۵۵۰	۱۹/۵۰۰	۳/۷۱۱	۷/۰۰۰	۲۷/۰۰۰
استقلال کمیته حسابرسی	Independence	۱۲/۹۳۶	۱۲/۰۰۰	۴/۱۲۱	۵/۰۰۰	۲۳/۰۰۰
تخصص و دانش کمیته حسابرسی	Expertise	۱۲/۸۰۷	۱۳/۰۰۰	۳/۷۰۵	۵/۰۰۰	۱۹/۰۰۰
جلسات کمیته حسابرسی	Meeting	۲۰/۵۲۱	۲۰/۰۰۰	۴/۴۳۴	۸/۰۰۰	۲۸/۰۰۰
اندازه کمیته حسابرسی	Size	۲/۷۹۳	۳/۰۰۰	۰/۹۶۳	۱/۰۰۰	۴/۰۰۰
حمایت مدیریت	Support	۱۱/۵۸۶	۱۲/۰۰۰	۳/۴۳۷	۴/۰۰۰	۱۶/۰۰۰
انتصاب	Appoint	۱۰/۳۶۴	۹/۰۰۰	۳/۱۲۸	۴/۰۰۰	۲۰/۰۰۰

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتیجه آزمون فرضیه اصلی

نتایج حاصل از مدل رگرسیون مربوط به آزمون فرضیه اصلی پژوهش در جدول شماره ۳ ارائه شده است. در قسمت پایین جدول نتایج تحلیل واریانس و خلاصه مدل رگرسیون نشان می‌دهد که ضریب همبستگی برابر با ۰/۷۷۲ و کمتر از مقدار ۸۰ درصد است [۲۰]. بنابراین همبستگی مثبت و معناداری بین متغیرهای مستقل و کنترلی با متغیر وابسته وجود دارد. ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده مدل رگرسیونی فوق به ترتیب برابر با ۵۹/۷ درصد و ۵۷/۹ درصد می‌باشد. بنابراین می‌توان عنوان کرد که حدود ۵۹/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی قابل توضیح است. مقدار خطای استاندارد به دست آمده یعنی ۲/۴۱۰، نشان از کم بودن پراکندگی نقاط حول خط رگرسیون می‌باشد. علاوه بر این آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۸۶۴ می‌باشد، و به دلیل این که بین عدد ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است، بنابراین عدم وجود خطای خود همبستگی بین متغیرهای مدل پذیرفته می‌شود. در نهایت نیز نتایج تحلیل واریانس برای تحلیل و آزمون معناداری کل مدل رگرسیون ارائه گردیده است. با توجه به آماره F به دست آمده یعنی ۳۲/۷۹۸ و سطح معناداری آن که برابر با (۰/۰۰۰) می‌باشد، نشان دهنده این می‌باشد که مدل رگرسیون فوق با اطمینان ۹۹ درصد درست بوده و در کل مدل رگرسیون از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین نتایج آزمون عامل تورم واریانس (VIF) نشان می‌دهد عامل تورم واریانس تمامی متغیرها در مدل رگرسیون بزرگ‌تر از یک و کوچک‌تر از ۱۰ است، بنابراین هم خطی بین متغیرهای توضیحی پایین است و فرض صفر آزمون مبنی بر عدم وجود هم خطی بین متغیرها تأیید می‌شود. با توجه به نتایج آماره t که اندازه تفاوت نسبت به تغییرپذیری به دست آمده از نمونه‌های آماری را می‌سنجد، و سطح معناداری متغیرهای مستقل استقلال کمیته حسابرسی، تخصص و دانش کمیته حسابرسی، جلسات کمیته حسابرسی و اندازه کمیته حسابرسی به ترتیب برابر با (۰/۰۰۰)، (۰/۰۰۰)، (۰/۰۱۴) و (۰/۰۲۸) است و به دلیل این که سطح معناداری آن‌ها کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، و با توجه به اینکه ضریب متغیرهای مستقل به ترتیب برابر با ۲۹/۱، ۲۲/۵، ۱۵/۶، ۱۳/۸، می‌باشد، بنابراین می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد ادعا نمود که ویژگی‌های کمیته حسابرسی دارای رابطه مثبت و معناداری با اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی هستند. در نتیجه فرضیه اصلی پژوهش تأیید می‌گردد.

ضریب بتا یا ضریب متغیرهای مستقل و کنترلی نشان از میزان تأثیرگذاری مثبت متغیرهای مستقل و کنترلی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی دارد. به عبارتی دیگر با توجه به نتایج اگر اعضای کمیته حسابرسی از مدیران مستقل، غیرموظف و غیراجرایی تشکیل شده باشد یا این که اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص و دانش لازم در زمینه حسابرسی و حسابداری باشند این احتمال وجود دارد که اجرای توصیه‌های حسابرسی به میزان ۲۹/۱ و ۲۲/۵ درصد افزایش یابد. نتایج نشان می‌دهد، ۱۵/۶ درصد احتمال دارد توصیه‌های حسابرسی داخلی با افزایش تعداد جلسات اجرا شود. علاوه بر این در صورتی که کمیته حسابرسی از تعداد و اندازه لازم برخوردار باشد، توصیه‌های حسابرسی داخلی با احتمال ۱۳/۸ درصد اجرا می‌شود. در صورتی که مدیریت از حسابرسی داخلی حمایت کند و از مشارکت حسابرسی داخلی در جلسات

ارتباطی استفاده نمایید، با احتمال ۲۰/۷ درصد، اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی افزایش می‌یابد. افزایش عدم نفوذ مدیریت ارشد در انتصاب و عزل رئیس واحد حسابرسی داخلی با افزایش ۳۱ درصدی در اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی همراه خواهد بود.

جدول ۳) نتایج آزمون فرضیه اصلی

متغیر		نماد	ضریب استاندارد نشده		ضریب استاندارد شده	آماره t	سطح معناداری	عامل تورم واریانس	
			B	Std. Error	Beta	t-statistic	Sig.	Tolerance	VIF
مقدار ثابت		Constant	۲/۷۰۷	۱/۲۷۳	-	۲/۱۲۶	۰/۰۳۵	-	-
استقلال		INDEPENDENCE	۰/۲۶۳	۰/۰۵۳	۰/۲۹۱	۴/۹۷۹	۰/۰۰۰	۰/۸۸۵	۱/۱۳۰
تخصص و دانش		EXPERTISE	۰/۲۲۵	۰/۰۶۰	۰/۲۲۵	۳/۷۶۷	۰/۰۰۰	۰/۸۵۲	۱/۱۲۴
جلسات		MEETING	۰/۱۳۰	۰/۰۵۲	۰/۱۵۶	۲/۴۹۸	۰/۰۱۴	۰/۷۸۰	۱/۳۸۲
اندازه		SIZE	۰/۵۳۳	۰/۲۴۰	۰/۱۳۸	۲/۲۱۵	۰/۰۲۸	۰/۷۷۸	۱/۳۸۵
حمایت مدیریت		SUPPORT	۰/۲۲۳	۰/۰۷۱	۰/۲۰۷	۳/۱۴۳	۰/۰۰۲	۰/۷۰۲	۱/۴۲۵
انتصاب		APPOINT	۰/۳۶۸	۰/۰۷۴	۰/۳۱۰	۴/۹۴۲	۰/۰۰۰	۰/۷۶۹	۱/۳۰۰
خلاصه مدل (Model Summary)									
ضریب همبستگی		ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد	دوربین- واتسون	آماره F	تحلیل واریانس (ANOVA)		
R	R Square	Adjusted R square	Std. Error	Durbin - Watson	F	Sig.			
۰/۷۷۲	۰/۵۹۷	۰/۵۷۹	۲/۴۱۰	۱/۸۶۴	۳۲/۷۹۸	۰/۰۰۰			

نتایج آزمون فرضیه‌های فرعی اول تا چهارم

نتایج حاصل از مدل‌های رگرسیون مربوط به آزمون فرضیه‌های فرعی اول تا چهارم پژوهش در جدول شماره ۴) ارائه شده است. ضریب همبستگی هریک از فرضیه‌های فرعی اول تا چهارم به ترتیب برابر با ۰/۷۱۲، ۰/۶۶۲، ۰/۶۸۳، ۰/۶۵۱ و کمتر از مقدار ۸۰ درصد است [۲۰]، که نشان دهنده همبستگی مثبت و معنادار بین متغیر مستقل و متغیرهای کنترلی با متغیر وابسته است. ضریب تعیین نشان دهنده این است که حدود ۵۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی قابل توضیح است. مقدار خطای استاندارد به دست آمده هر یک از فرضیه‌های فرعی به ترتیب برابر با ۲/۶۳۵، ۲/۸۱۱، ۲/۷۴۲، ۲/۸۴۹ است، که نشان از کم بودن پراکندگی نقاط حول خط رگرسیون می‌باشد. آماره دوربین واتسون هر یک از فرضیه‌های فرعی به ترتیب برابر با ۱/۸۲۲، ۱/۸۸۳، ۲/۱۰۶، ۲/۰۳۹ می‌باشد، که نشان دهنده عدم وجود خطای خود همبستگی بین متغیرهای مدل است. آماره F به دست آمده برای هر یک از

فرضیه‌های فرعی به ترتیب برابر با ۴۶/۵۷۸، ۳۵/۴۳۰، ۳۹/۵۴۱، ۳۳/۲۹۵ و سطح معناداری آن‌ها که برابر با (۰/۰۰۰) می‌باشد، نشان دهنده درستی و معناداری بالای مدل رگرسیون با اطمینان ۹۹ درصد می‌باشد. نتایج آزمون عامل تورم واریانس (VIF) نشان می‌دهد عامل تورم واریانس تمامی متغیرها در مدل رگرسیون بزرگ‌تر از یک و کوچک‌تر از ۱۰ است، بنابراین هم خطی بین متغیرهای توضیحی پایین است و فرض صفر آزمون مبنی بر عدم وجود هم خطی بین متغیرها تأیید می‌شود.

با توجه به نتایج، آماره t که اندازه تفاوت نسبت به تغییرپذیری به دست آمده از نمونه‌های آماری را می‌سنجد، مربوط به متغیر مستقل استقلال کمیته حسابرسی برابر با ۵/۵۷۲ است و سطح معناداری این متغیر برابر با (۰/۰۰۰) است. لذا با توجه به این که سطح معناداری این متغیر کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، در نتیجه فرضیه فرعی اول پژوهش تأیید می‌گردد. همچنین سطح معناداری متغیر مستقل تخصص و دانش کمیته حسابرسی برابر با (۰/۰۰۱) است، که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، در نتیجه فرضیه فرعی دوم پژوهش نیز تأیید می‌گردد. نتایج آماره t مربوط به متغیر مستقل جلسات کمیته حسابرسی برابر با ۴/۲۷۳ است و سطح معناداری این متغیر برابر با (۰/۰۰۰) می‌باشد، لذا با توجه به این که سطح معناداری این متغیر کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، در نتیجه فرضیه فرعی سوم پژوهش تأیید می‌گردد. در نهایت با توجه به این که سطح معناداری متغیر مستقل اندازه کمیته حسابرسی برابر با (۰/۰۱۰) است، و چون کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، در نتیجه فرضیه فرعی چهارم پژوهش نیز تأیید می‌گردد.

ضریب بتا یا ضریب متغیرهای مستقل استقلال، تخصص و دانش، جلسات و اندازه کمیته حسابرسی به ترتیب برابر با ۳۳/۶، ۲۲/۷، ۲۸/۲، ۱۹/۱ درصد است که این خود نشان از میزان تأثیرگذاری مثبت متغیرهای استقلال، تخصص و دانش، جلسات و اندازه کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی است. به طوری که اگر اعضای کمیته حسابرسی از مدیران مستقل، غیرموظف و غیر اجرایی تشکیل شده باشد احتمال این که توصیه‌های حسابرسی داخلی بیشتر درک و اجرا شود، به میزان ۳۳/۶ درصد افزایش می‌یابد. همچنین در صورتی که اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص و دانش لازم در زمینه حسابرسی و حسابداری باشند این احتمال وجود دارد که اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی به میزان ۲۲/۷ درصد افزایش یابد. نتایج نشان می‌دهد که اگر تعداد جلسات مکرر میان کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی در طول سال افزایش یابد، این کمیته بیشتر در مورد مسائلی که حساب‌رسان داخلی از آن آگاهی دارند مطلع می‌شوند. در نتیجه ۲۸/۲ درصد احتمال دارد توصیه‌های حسابرسی داخلی با افزایش تعداد جلسات اجرا شود. در نهایت، در صورتی که کمیته حسابرسی از تعداد و اندازه لازم برخوردار باشد توصیه‌های حسابرسی داخلی با احتمال ۱۹/۱ درصد اجرا می‌شود.

ضرایب متغیرهای کنترلی حمایت مدیریت و متغیر انتصاب نیز در جدول شماره ۴ ارائه شده است. سطح معناداری متغیرهای کنترلی نیز کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ و برابر با (۰/۰۰۰) است. بنابراین متغیرهای کنترلی نیز رابطه مثبت و معناداری با متغیر وابسته یعنی اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی دارند.

جدول ۴) نتایج آزمون فرضیه‌های فرعی اول تا چهارم

فرضیه	متغیر	نماد	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	آماره t	سطح معناداری	عامل تورم واریانس	
			B	Std. Error				VIF	Tolerance
اول	مقدار ثابت	Constant	۶/۴۴۰	۱/۱۴۷	-	۵/۶۱۳	۰/۰۰۰	-	-
	استقلال	INDEPENDENCE	۰/۳۰۲	۰/۰۵۴	۰/۳۳۶	۵/۵۷۲	۰/۰۰۰	۰/۹۹۹	۱/۰۰۱
	حمایت مدیریت	SUPPORT	۰/۳۶۰	۰/۰۷۱	۰/۳۳۳	۵/۱۰۱	۰/۰۰۰	۰/۸۵۰	۱/۱۷۶
	انتصاب	APPOINT	۰/۴۸۵	۰/۰۷۷	۰/۴۰۹	۶/۲۶۵	۰/۰۰۰	۰/۸۵۰	۱/۱۷۶
دوم	مقدار ثابت	Constant	۸/۵۷۶	۱/۱۰۷	-	۷/۷۴۷	۰/۰۰۰	-	-
	تخصص و دانش	EXPERTISE	۰/۲۲۸	۰/۰۶۹	۰/۲۲۷	۳/۲۸۵	۰/۰۰۱	۰/۸۶۰	۱/۱۶۲
	حمایت مدیریت	SUPPORT	۰/۳۱۱	۰/۰۷۷	۰/۲۸۸	۴/۰۳۲	۰/۰۰۰	۰/۸۱۲	۱/۲۳۲
	انتصاب	APPOINT	۰/۴۳۰	۰/۰۸۵	۰/۳۶۳	۵/۰۷۵	۰/۰۰۰	۰/۸۰۸	۱/۲۳۷
سوم	مقدار ثابت	Constant	۶/۶۸۸	۱/۲۷۰	-	۵/۲۶۸	۰/۰۰۰	-	-
	جلسات	MEETING	۰/۲۳۶	۰/۰۵۵	۰/۲۸۲	۴/۲۷۳	۰/۰۰۰	۰/۹۰۰	۱/۱۱۱
	حمایت مدیریت	SUPPORT	۰/۳۲۲	۰/۰۷۴	۰/۲۹۸	۴/۳۴۷	۰/۰۰۰	۰/۸۳۵	۱/۱۹۸
	انتصاب	APPOINT	۰/۴۱۳	۰/۰۸۳	۰/۳۴۸	۴/۹۹۹	۰/۰۰۰	۰/۸۰۸	۱/۲۳۷
چهارم	مقدار ثابت	Constant	۹/۱۳۶	۱/۰۵۵	-	۸/۸۴۶	۰/۰۰۰	-	-
	اندازه	SIZE	۰/۷۳۶	۰/۲۸۰	۰/۱۹۱	۲/۶۲۸	۰/۰۱۰	۰/۸۰۳	۱/۲۴۵
	حمایت مدیریت	SUPPORT	۰/۲۸۱	۰/۰۸۳	۰/۲۶۰	۳/۴۰۴	۰/۰۰۱	۰/۷۲۵	۱/۳۷۹
	انتصاب	APPOINT	۰/۴۷۳	۰/۰۸۴	۰/۳۹۹	۵/۶۲۶	۰/۰۰۰	۰/۸۴۴	۱/۱۸۵
خلاصه مدل (Model Summary)									
فرضیه <td colspan="2">ضریب همبستگی</td> <td colspan="2">ضریب تعیین شده</td> <td colspan="2">خطای استاندارد</td> <td colspan="2">دوربین- واتسون</td> <td>تجزیه واریانس (ANOVA)</td>	ضریب همبستگی		ضریب تعیین شده		خطای استاندارد		دوربین- واتسون		تجزیه واریانس (ANOVA)
	R		Adjusted R square		Std. Error		Durbin - Watson		آماره F
	۰/۷۱۲		۰/۴۹۶		۲/۶۳۵		۱/۸۳۲		۴۶/۵۷۸
اول	۰/۵۰۷		۰/۴۹۶		۲/۶۳۵		۱/۸۳۲		۴۶/۵۷۸

دوم	۰/۶۶۲	۰/۴۳۹	۰/۴۲۶	۲/۸۱۱	۱/۸۸۳	۳۵/۴۳۰	۰/۰۰۰
سوم	۰/۶۸۳	۰/۴۶۶	۰/۴۵۴	۲/۷۴۲	۲/۱۰۶	۳۹/۵۴۱	۰/۰۰۰
چهارم	۰/۶۵۱	۰/۴۲۳	۰/۴۱۱	۲/۸۴۹	۲/۰۳۹	۳۳/۳۹۵	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی از انجام این پژوهش، بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. با توجه به نتایج اگر اعضای کمیته حسابرسی از مدیران مستقل، غیرموظف و غیر اجرایی تشکیل شده باشد، احتمال این که توصیه‌های حسابرسی داخلی بیشتر درک و اجرا شود، افزایش می‌یابد. با توجه به مبانی نظری این افزایش در استقلال کمیته حسابرسی رابطه مثبتی با اثربخشی و افزایش کیفیت گزارشگری مالی نیز خواهد داشت. این نتیجه با نتایج تحقیق انجام شده؛ توسط آلزبن و ساوان (۲۰۱۵)، که در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی پرداختند؛ و یافته‌ها نشان داد که بین استقلال کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، سازگار است. همچنین این نتیجه با نتایج تحقیق انجام شده توسط کالاهان و سویلیو (۲۰۱۰)، که در پژوهشی به بررسی کمیته حسابرسی و اثربخشی حسابرسی داخلی در رابطه با نفوذ خود بر اجرای مدیریت ریسک سازمانی درون سازمان‌ها پرداختند، و یافته‌های آن‌ها نشان داد که گزارش استقلال کمیته حسابرسی با اثربخشی حسابرسی داخلی و احتمال این که شرکت مراحل مدیریت ریسک سازمانی را اجرا کند در ارتباط است، سازگار است. در نهایت این نتیجه با نتیجه تحقیق انجام شده توسط ال طاهر و همکاران (۲۰۱۳)، که در پژوهشی به بررسی تعامل بین کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی؛ شواهدی از تونس پرداختند. و یافته‌های آن‌ها نشان داد که استقلال کمیته حسابرسی، هیچ تأثیری بر رابطه بین کمیته حسابرسی با حسابرسی داخلی ندارد، مغایر است.

طبق نتایج اگر اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص و دانش لازم در زمینه حسابرسی و حسابداری باشند، این احتمال وجود دارد که اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی افزایش یابد. با توجه به مبانی نظری این افزایش در تخصص و دانش کمیته حسابرسی موجب افزایش درک بهتر قضاوت‌های حسابرسان، نظارت مؤثرتر به رویه‌های حسابداری و گزارشگری مالی، افزایش ارزش افزوده و ارزش بازار شرکت می‌شود. این نتیجه با نتایج تحقیق انجام شده؛ توسط آلزبن و ساوان (۲۰۱۵)، مبنی بر اینکه بین تخصص و دانش کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، سازگار است. همچنین این نتیجه با یافته‌های تحقیق انجام شده توسط کالاهان و سویلیو (۲۰۱۰)، مبنی بر اینکه وجود کارشناسان متخصص و دارای دانش مالی در میان اعضای کمیته حسابرسی با اثربخشی حسابرسی داخلی و احتمال این که شرکت مراحل مدیریت ریسک سازمانی را اجرا کند در ارتباط است، سازگار است. در نهایت این نتیجه با یافته‌های تحقیق انجام شده توسط ال طاهر و همکاران (۲۰۱۳)، مبنی

بر این که تخصص کمیته حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری در تعامل بین کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی دارد، سازگار است.

نتایج نشان می‌دهد که اگر تعداد جلسات مکرر میان کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی در طول سال افزایش یابد، این کمیته بیشتر در مورد مسائلی که حسابرسان داخلی از آن آگاهی دارند مطلع می‌شوند. با توجه به مبانی نظری این افزایش در جلسات کمیته حسابرسی موجب افزایش در نظارت بر اثربخشی مدیریت، افزایش افشا، بهبود کنترل‌های داخلی، اثربخشی فرایند گزارشگری مالی، کاهش هزینه نمایندگی و کاهش ارائه مجدد صورت‌های مالی می‌گردد. این نتیجه با نتایج تحقیق انجام‌شده؛ توسط آلزین و ساوان (۲۰۱۵)، مبنی بر اینکه بین جلسات کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود ندارد. مغایر است. همچنین این نتیجه با یافته‌های تحقیق انجام شده توسط کالاهان و سویلیو (۲۰۱۰)، مبنی بر این که تعداد جلسات کمیته حسابرسی با اثربخشی حسابرسی داخلی و احتمال این که شرکت مراحل مدیریت ریسک سازمانی را اجرا کند در ارتباط است، سازگار است. در نهایت این نتیجه با یافته‌های تحقیق انجام شده توسط ال طاهر و همکاران (۲۰۱۳)، مبنی بر اینکه فرکانس جلسات کمیته حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری در تعامل بین کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی دارد، سازگار است.

همچنین در صورتی که کمیته حسابرسی از تعداد و اندازه لازم برخوردار باشد، توصیه‌های حسابرسی داخلی با احتمال بیشتری اجرا می‌شود. با توجه به مبانی نظری این افزایش در اندازه کمیته حسابرسی موجب افزایش در ارائه گزارش‌های پرمحتوا و بهبود عملکرد شرکت می‌شود. هر چه اندازه کمیته حسابرسی بزرگ‌تر باشد، عملکرد شرکت بهتر خواهد بود، زیرا وظیفه نظارتی کمیته حسابرسی بهتر انجام خواهد شد. از این رو انتظار می‌رود که اندازه بزرگ‌تر کمیته حسابرسی از طریق اثربخشی بیشتر نظارت شرکت، موجب عملکرد و افشای بهتر در شرکت گردد. این نتیجه با نتایج تحقیق انجام شده؛ توسط آلزین و ساوان (۲۰۱۵)، مبنی بر اینکه بین اندازه کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی رابطه معناداری وجود ندارد. مغایر است. همچنین این نتیجه با یافته‌های تحقیق انجام شده توسط کالاهان و سویلیو (۲۰۱۰)، مبنی بر این که اندازه کمیته حسابرسی با اثر بخشی حسابرسی داخلی و احتمال این که شرکت مراحل مدیریت ریسک سازمانی را اجرا کند در ارتباط است، سازگار است. در نهایت این نتیجه با یافته‌های تحقیق انجام شده توسط ال طاهر و همکاران (۲۰۱۳)، مبنی بر این که اندازه کمیته حسابرسی تأثیر منفی در تعامل بین کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی دارد، مغایر است.

پیشنهادها

۱- در تحقیقات آتی رابطه بین استقلال کمیته حسابرسی و اجرای توصیه‌های حسابرسی داخلی با اعتبار گزارشگری مالی بررسی شود.

۲- در تحقیقات آتی تأثیر وجود کمیته‌ی حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی دارای تخصص مالی بر افزایش ارزش واحد اقتصادی بررسی شود.

- ۳- در تحقیقات آتی رابطه میان جلسات کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی با ارائه مجدد صورت‌های مالی بررسی گردد.
- ۴- در تحقیقات آتی رابطه بین اندازه کمیته حسابرسی در نظارت اثربخش بر واحد حسابرسی داخلی و افزایش در عملکرد شرکت بررسی گردد.

فهرست منابع

۱. بذرافشان، آمنه. (۱۳۹۵). "اثرگذاری کیفیت کمیته حسابرسی بر تحقق اهداف کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی". فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۳، شماره ۵۲، زمستان ۱۳۹۵، صفحه ۲۸۴-۱۷۹.
۲. پاکدل، عبدالله، صدیقی، هوشنگ. (۱۳۹۶). "بررسی تاثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر افشای داوطلبانه". مطالعات حسابداری و حسابرسی، انجمن حسابداری ایران، شماره ۲۴، صص ۹۶-۸۵.
۳. تحریری، آرش، پیری سقرلو، مهدی. (۱۳۹۵). "درک حسابرسان از مفهوم تردید حرفه‌ای در کار حسابرسی". مجله بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۲۳، شماره ۱، صص ۱۳۵-۱۱۷.
۴. تختائی، نصرالله، تمیمی، محمد، موسوی، زهرا. (۱۳۹۰). "نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی". حسابدار رسمی، شماره ۴۵.
۵. ثقفی، علی، برزیده، فرخ، طالبی نجف آبادی، عبدالحسین. (۱۳۹۵). "بررسی رابطه بین تشکیل کمیته حسابرسی با از مؤسسان بودن مدیر عامل، اندازه و استقلال هیأت مدیره در شرکت‌های عرضه اولیه شده در بورس اوراق بهادار تهران". تحقیقات حسابداری و حسابرسی، انجمن حسابداری ایران، شماره ۳۱، صص ۴-۲۱.
۶. حاجیه‌ها، زهره، رفیعی، آزاده. (۱۳۹۳). "تأثیر کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی بر به هنگام بودن گزارش حسابرسی مستقل". پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۹۳، شماره ۲۰، صص ۵۲۵-۵۹۷.
۷. حساس یگانه، یحیی. (۱۳۸۸). فلسفه حسابرسی، انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ دوم.
۸. حساس یگانه، یحیی، آذین فر، کاوه. (۱۳۸۹). "رابطه بین کیفیت حسابرسی و اندازه موسسه حسابرسی". بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷ (۶۱)، صص ۸۵-۹۸.

۹. خاکی، غلامرضا. (۱۳۸۲). **روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی**. چاپ اول، تهران: بازتاب.
۱۰. دلاور، علی. (۱۳۸۷). **مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی** چاپ ششم، تهران: رشد.
۱۱. سازمان بورس اوراق بهادار. (۱۳۹۱). منشور فعالیت حسابرسی داخلی، وب سایت: <http://www.tse.ir>
۱۲. سازمان بورس اوراق بهادار. (۱۳۹۱). منشور کمیته حسابرسی، وب سایت: <http://www.tse.ir>
۱۳. سازمان بورس و اوراق بهادار. (۱۳۹۱). دستورالعمل کنترل‌های داخلی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرا بورس ایران قابل دریافت از [www. Seo.ir](http://www.Seo.ir)
۱۴. سجادی، سید حسین، دستگیر، محسن، افشار جهانشاهی، مجتبی. (۱۳۸۵). "ضرورت ایجاد کمیته ی حسابرسی صاحبکار". **فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی**، دوره ۴، شماره ۱۵، پاییز ۱۳۸۵، صفحه ۸۶-۶۵.
۱۵. علوی طبری، سید حسین، عصا بخش، راضیه. (۱۳۸۹). "نقش کمیته حسابرسی و بررسی موانع ایجاد و به کارگیری آن در ایران". **مجله پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز**، دوره دوم، شماره ۱، ص ص. ۵۹۹-۵۱۱.
۱۶. فخاری، حسین، محمدی، جواد، حسن نتاج کردی، محسن. (۱۳۹۴). "اثر ویژگی های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی". **فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی**، دوره ۱۲، شماره ۴۶، تابستان ۱۳۹۴، صفحه ۱۵۴-۱۳۰.
۱۷. مهام، کیهان، تک روستا، مجید. (۱۳۹۰). "شناخت موانع ارزیابی کنترل های داخلی در حسابرسی مستقل". **فصلنامه دانش حسابرسی**، ۱۲(۴۶)، ص ص ۷۹-۶۲.
۱۸. وحیدی الیزی، ابراهیم، گرامی مقدم، مرضیه. (۱۳۹۵). "ارزیابی عوامل مؤثر بر اثربخشی حسابرسی داخلی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، شماره ۳۱، ص ص ۹۹-۸۶.
19. Abbott, L. J., Parker, S., Peters, G. F. and Raghunandan, K. (2003). "The association between audit committee characteristics and audit fees". **Auditing: A Journal of Practice and Theory**, 22, 17-32.
20. Abdullah, S.N., Mohamad Yusof and Mohamad Nor, (2010), "Financial Restatements and Corporate Governance among Malaysian Listed Companies", **Managerial Auditing Journal**, Vol. 25, PP. 526-552.

21. Al Taher, M. Boubaker, A. (2013). "Interaction between Audit Committee and Internal Audit: Evidence from Tunisia", **The IUP Journal of Corporate Governance**, Vol. XII, No. 2, pp. 59-80.
22. Alzeban, Abdulaziz. & Sawan, Nedal. (2015). "The impact of audit committee characteristics on the implementation of internal audit recommendations". **The Journal of International Accounting, Auditing and Taxation** 24 (2015) 61–71.
23. Callahan, C., & Soileau, J. (2010). "Influence of audit committee and internal audit function effectiveness on enterprise risk management adoption". In American Accounting Association Annual Meeting and Conference on Teaching and Learning in Accounting July–August, 2010, San Francisco, USA,. Retrieved from http://aaahq.org/AM2010/abstract.cfm?submissionID=1892_.
24. Krishnan, G. Visvanathan, G. (2008). "Does the SOX definition of an accounting expert matter? The association between audit committee directors' accounting expertise and accounting conservatism", **Contemporary Accounting Research**, vol 25.
25. Nowland, J. Johnston, J. (2017). "A research note: The informational benefits of CEO attendance-by-invitation at audit committee meetings", **Journal of Contemporary Accounting & Economics**, 13(2), pp. 108-118.
26. Persons, O. S. (2005). "Relation between the new corporate governance rules and the likelihood of financial statement fraud". **Review of Accounting and Finance**, 4 (2), 125-148.
27. Sullivan, N.O. Ghafran, Ch. (2017). "The impact of audit committee expertise on audit quality: Evidence from UK audit fees", **The British Accounting Review**, 49(6), pp.578-593.

The impact of audit committee characteristics on the implementation of internal audit recommendations in companies listed on the Tehran Stock Exchange

Reza Jamei (PhD)¹©

Faculty member University of Kurdistan (UOK), Iranian Certified Public Accountant (ICPA), Iran

Sedigh Jafari²

Master of Accounting, University of Kurdistan, Iran

(Received: 3 June 2019; Accepted: 28 October 2019)

The main objective of this study is to evaluate the impact of the implementation of the recommendations of the Audit Committee characteristics of internal auditing in companies listed on the Tehran Stock Exchange. The sample included 150 companies listed in the Tehran Stock Exchange. To test the hypothesis using multiple linear regression is used. The findings show that; between the characteristics of the audit committee; independence, expertise and knowledge, meetings, the size of the Audit Committee, and implement the recommendations of the internal audit, there is a significant positive relationship. The results show that also between senior management features; support for the management of the internal audit unit and reduce the influence of management on the appointment of the head of internal audit units by implementing internal audit recommendations, there is a significant positive relationship.

Keywords: Audit Committee characteristics, the implementation of internal audit recommendations, companies listed on the Tehran Stock Exchange.

¹ r.jamei@uok.ac.ir (Corresponding Author)

² sjafari2046@gmail.com